

Maade kunne føres til noget Resultat uden gennem et Udvalg, hvor der kunde gives Leilighed til Underhandlinger til forskjellige Steder, ogsaa til saadanne Underhandlinger mellem interesserede Parter, der ikke efter vor Forretningsorden samtidigt kunne officielt forhandle med hinanden. Det er dette, der har været min Tanke. Det er i Personlighed og for Sagens billigste Afgjørelse til begge Steder, at jeg har indbragt dette Forslag og tænkt mig den Fremgangsmaade, som jeg nu har tilladt mig at antyde. Nu skal jeg ikke opholde mig længere derved, idet alt det personlige Smaatteri, der er bleven ført frem her bag fra (Ville), er af den Slags Ting, som ere allfor usle til at flistres sammen med en saa vigtig Sag som denne.

N. Andersen: Det er mærkværdigt, at der kan være saa forskjellige Opfattelser hos ellers saa lærde Folk som f. Ex. hos det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Ville) og det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 5te Valgkreds (B. Christensen) angaaende Loven af 19de Febr. 1861. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds mener, at det er et stort Fremskridt, der er gjort i Fæstesagen, og det andet ærede Medlem, som jeg nævnte, mener, at det er en Lov, som maaffee har gjort mere Skade end Gavn. Da denne Lov blev forhandlet, var jeg Medlem af Folkethinget, og jeg forudsaa dengang, hvad der vilde skee; jeg stemte mod Loven, og jeg har aldrig siden haft Grund til at fortryde det, thi jeg har endnu ikke seet, at Loven har udrettet synderlig Godt. Den har maaffee bidraget til, at en eller anden Godseier har ladet sig bestemme til at sælge, men det har ogsaa viist sig, at den har gjort Skade paa mange Steder. Naar denne Lov overhovedet skulde gjøre nogen Gavn for Fæsterne, naar de skulde vedblive at bestaae som Fæstere, kunde det kun være under den Forudsætning, at Fæsteforholdet var skruet op til den højeste Strengthed, som det kunde komme til, at Fæsteauktioner horte til Dagens Orden, og at naar Fæftet udløb, alt dette var forbi, saa at det Hele igjen kunde blive realiseret, kort sagt, at Fæstestanden var bleven

et omvænkende Føllesfærd, istedetfor at det hidtil har været et fast ved Stederne sig holdende Føllesfærd. Saaledes var det ikke. Paa de fleste Steder, eller idetmindste paa mange Steder, var Forholdet saaledes, at man allerede iforveien havde de Goder, som Loven skulde bringe, medens Godseierne, efterat vi fik Loven, opfattede deres Stilling til Fæsterne paa en heelt anden Maade, saa at Vilkaarene, efterat Loven er udkommen, ere blevne strengere, end de vare iforveien. Dersom man altsaa har troet at kunne slaae sig til Ro med, hvad denne Lov har gjort i Fæstesagen, vil jeg betragte det, som om der Intet var gjort. Jeg kan være enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds i, at det vistnok er i Fæstesagens Interesse, at Godseierne nu have faaet en særlig Repræsentation i Rigsdagen, og at de navnlig ogsaa for Dieblikket ere saa stærkt repræsenterede i Regjeringen, som de ere. Man kan da faae Leilighed til at tale med dem og muligviis ogsaa komme tilrette med dem om Sagen. Jeg beklager imidlertid, at den høitærede Indenrigsminister ikke har fundet sig foranlediget til at anføre Grunde, hvorfor han ikke kunde gaae ind paa Sagen, og man kan derfor heller ikke indlade sig paa at imødegaae disse Grunde. Det ærede Medlem for Sorø Amts 4de Valgkreds (Holtstein) har taget Sagen paa en anden Maade; han anførte Grunde, og dem kan man give sig af med. Det ærede Medlem meente, at Ubillighed fra Godseiernes Side hørte til Undtagelserne, og at Reglen var, at de vare billige; jeg er ikke utilbøielig til at give ham Ret i denne Udtalelse; men ved Siden heraf kan det vist neppe være skjult for Nogen, at Undtagelsen er ifærd med at brede sig, og at der er nogen Fare for, at den maaffee vil blive til Regel. Det ærede Medlem syntes dernæst at undskylde denne Undtagelse, hvor den fandt Sted, ved at sige: Ja, hvad kan ikke misbruges; hvilke Misbrug gjøres, der f. Ex. ikke med Penge? Men dette mener jeg dog er ikke Noget, som taaler Sammenligning, de Misbrug, som gjøres med Godserne, og de Misbrug, som gjøres med Penge. Jeg feiler neppe, naar jeg paastaar, at der er Fæstefamilier,